

RADNI LIST ZA RODITELJE I DJECU

Digitalni identitet mog djeteta

Vježba koju roditelji i djeca rade zajedno: gdje se nalaze naši podaci, šta se o nama bilježi i šta platforme zaključuju.

@isoc.me
www.internetsociety.me

Prije nego što počnete

Ovaj radni list pomaže roditeljima i djeci da zajedno mapiraju koji podaci o njima postoje na internetu, gdje se nalaze i šta žele da promijene. Prati tri sloja digitalnog identiteta:

1

Ono što dijelimo

Objave, slike, komentari, profili
Koraci 1 i 2

2

Ono što se bilježi

Lokacija, uređaj, šta i koliko
gledamo
Korak 3

3

Ono što se zaključuje

Pretpostavke algoritama o nama
Koraci 4 i 5

Ko

Roditelj i dijete zajedno. Najbolje za djecu od 9 godina naviše; sa mlađom djecom roditelj popunjava, a dijete pomaže.

Koliko traje

Oko 60–90 minuta. Možete ga podijeliti na dva ili tri kraća susreta.

Šta vam treba

Telefoni, tableti i računari koje koristite, olovka i ovaj radni list.

Pravila za zajednički rad

- 1 Ovo nije provjera djeteta. Roditelji mapiraju i svoje objave o djetetu.
- 2 Bez osuđivanja. Ako naidete na nešto neprijatno, zabilježite i razgovarajte mirno.
- 3 Lozinke se ne upisuju u ovaj radni list.
- 4 Dijete ima pravo da kaže šta mu smeta, i to se zapisuje u plan akcije.

Ime djeteta _____

Datum _____

Radni list prati tekst „Šta je digitalni identitet i ko ga gradi“ i nadovezuje se na tekst „Digitalni otisak vašeg djeteta“ na internetsociety.me.

SLOJ 1 • ONO ŠTO DIJELIMO

1 Naši nalozi i šta se na njima vidi

Ne morate pregledati svaku objavu — to nije ni moguće. Cilj je da dobijete sliku, a ne potpun spisak.

- 1 Napišite naloge.** Pogledajte listu instaliranih aplikacija i upišite naloge djeteta i naloge roditelja na kojima se dijete pojavljuje.
- 2 Uradite brzu provjeru.** Za svaki nalog skrolujte oko 5 minuta ili pogledajte posljednjih 20 objava.
- 3 Označite ✓** koje vrste podataka o djetetu se tu mogu vidjeti.

Platforma	Čiji nalog (dijete / roditelj)	Javan?	Ime i prezime	Lice djeteta	Škola ili klub	Grad ili lokacija	Uzrast ili rođendan
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐

Instagram

TikTok

YouTube

Facebook

Viber / WhatsApp grupe

Roblox, Minecraft, Fortnite

Google / Apple nalog

Školske aplikacije

Jedna objava koja nas najviše brine: _____

Pitanja za razgovor

- Koju objavu o sebi dijete najviše voli? Koju najmanje?
- Ako se u jednom redu nađe više kvačica — da li bi neko nepoznat mogao da sazna ko je dijete i gdje ga može naći?

SLOJ 1 • ONO ŠTO DIJELE DRUGI

2 Šta su drugi podijelili o nama

Dio digitalnog identiteta grade i drugi: škola, klub, rođaci, prijatelji. Sve to ne možete pronaći, a i ne morate. Izaberite **tri izvora** na kojima je najvjerovatnije da se dijete pojavljuje i odvojite za njih oko 10 minuta.

Izvor koji smo provjerili	Pronašli smo nešto? (da / ne)	Šta nas je najviše iznenadilo

Sajt škole ili vrtića

Sportski klub, ples, muzička škola

Profili bliskih rođaka

Fotografije na kojima je dijete označeno

Lokalni portali

Rang-liste takmičenja

Važnije od pretrage unazad je dogovor unaprijed

Umjesto da tražite svaku staru objavu, dogovorite pravila za ubuduće:

- ☐ Pitali smo školu, vrtić ili klub kako objavljuju fotografije djece i da li možemo da tražimo da se naše dijete ne objavljuje.
- ☐ Rekli smo bliskim rođacima i prijateljima šta je u redu da objave o djetetu, a šta nije.
- ☐ Isključili smo ili ograničili mogućnost da drugi označe (tagiraju) dijete bez odobrenja.

Savjet: Ako pronađete nešto što želite da se ukloni, najčešće je dovoljno ljubazno zamoliti osobu ili instituciju koja je objavila. Ako to ne uspije, možete se pozvati na pravo na brisanje podataka.

3 Šta se bilježi o nama

Aplikacije prikupljaju podatke i kada ništa ne objavljujemo. Otvorite podešavanja telefona i provjerite dozvole za 5–8 aplikacija koje dijete najviše koristi.

Android

Podešavanja → Aplikacije → izaberite aplikaciju → Dozvole

iPhone / iPad

Podešavanja → Privatnost i bezbjednost → vrsta dozvole

Označite ✓ ako je dozvola uključena, a u posljednju kolonu upišite šta isključujete.

Aplikacija	Lokacija	Mikrofon	Kamera	Kontakti	Fotografije	Da li joj ovo treba? Šta isključujemo?
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	☐	

Provjerite i ovo

- ☐ Da li kamera dodaje lokaciju u fotografije?
- ☐ Da li je uključena istorija lokacija na Google ili Apple nalogu?
- ☐ Da li su personalizovani oglasi isključeni, a reklamni ID obrisani ili resetovani?
- ☐ Da li aplikacije smiju da prate aktivnost u drugim aplikacijama?

SLOJ 3 · ONO ŠTO SE ZAKLJUČUJE

4 Šta platforme zaključuju o nama

Ovo je najzanimljiviji korak. Izaberite jednu ili dvije platforme i pogledajte kako vas one „vide“.

- 1 **Kategorije oglasa i interesovanja.** Google (My Ad Center), Meta (podešavanja oglasa na Instagramu i Facebooku) i TikTok prikazuju teme koje su vam dodijelili.
- 2 **Preuzmite svoje podatke.** Većina platformi ima opciju „Preuzmi svoje podatke“ ili „Download your data“. Priprema archive može trajati od nekoliko minuta do nekoliko dana.
- 3 **Uporedite sa stvarnošću.** Koliko je tačno ono što platforma misli o vama?

Platforma	Šta platforma misli da nas zanima	Tačno? (da / djelimično / ne)	Šta nas je iznenadilo

Pitanja za razgovor

- Iz čega je platforma mogla ovo da zaključi? Iz onoga što smo gledali, lajkovali, pretraživali, ili odakle smo se prijavljivali?
- Da li je nešto od ovoga zaključila o nama iako to nikada nismo rekli?
- Da li bi nam smetalo da ove zaključke vidi neko drugi, na primjer škola ili budući poslodavac?

Napomena: mnoge platforme ne dozvoljavaju naloge djeci mlađoj od 13 godina. Ako dijete ima takav nalog, ovo je dobar trenutak da o tome razgovarate.

POGLED SPOLJA

Šta vidi neko ko nas ne poznaje

Pretražite ime i prezime djeteta (i roditelja) pod navodnicima, npr. „Ana Petrović“, pa dodajte grad ili naziv škole. Pogledajte i pretragu slika. Koristite privatni prozor pregledača, da rezultati ne budu prilagođeni vama.

Šta smo pretražili	Šta se pojavilo na prvoj strani rezultata	Da li je to u redu?
Ime i prezime djeteta		
Ime + grad		
Ime + škola ili klub		
Nadimak / korisničko ime		
Pretraga slika		
E-mail adresa na haveibeenpwned.com (da li je bila u nekom curenju podataka)		

U jednoj rečenici

Da nas neko upozna samo preko interneta, šta bi mislio o nama?

ŠTA MIJENJAMO 6 Naš plan akcije

Izaberite tri do pet stvari koje ćete uraditi odmah. Male promjene su dovoljne.

- ☐ Prebaciti profile djeteta na privatne
- ☐ Obrisati naloge koje više ne koristimo
- ☐ Isključiti lokaciju u kameri i nepotrebne dozvole aplikacija
- ☐ Isključiti personalizovane oglase i obrisati ili resetovati reklamni ID
- ☐ Uključiti dvofaktorsku provjeru na važnim nalogima
- ☐ Zamoliti školu, klub ili rođake da uklone određene fotografije
- ☐ Pregledati stare objave roditelja o djetetu i sakriti ili obrisati one koje dijete ne želi

Ono što dijete želi da se promijeni

Šta	Ko to radi	Do kada

Z A K R A J

Naš porodični dogovor

Dogovorili smo se:

- 1 Prije nego što objavimo fotografiju nekog člana porodice, pitamo ga za dozvolu.
- 2 Ne objavljujemo adresu, školu ni lokaciju u stvarnom vremenu.
- 3 Kada nam nešto na internetu smeta ili nas plaši, kažemo jedni drugima — bez straha od kazne.
- 4 Ovaj radni list ponovo popunjavamo za godinu dana.

Naši dodatni dogovori

Potpis djeteta _____

Potpis roditelja _____

Datum _____

Sljedeći pregled _____

Digitalni identitet se gradi svaki dan — gradite ga zajedno!

Više tekstova i vodiča za roditelje: internetsociety.me/resursi-za-roditelje

Ako smatrate da su prava vašeg djeteta u vezi sa ličnim podacima povrijeđena, možete se obratiti Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama: azlp.me